

Jaarverslag Stigas 2019

'Iedereen in de agrarische en groene sector verdient een veilige en gezonde werkplek'

Dit is een uitgave van Stigas, waarin samenwerken
LTO Nederland
Branchevereniging VHG
CUMELA Nederland
FNV
CNV Vakmensen

Inhoud

VOORWOORD	5
1. INLEIDING.....	6
2. ONTWIKKELINGEN VEILIG, GEZOND EN VITAAAL WERKEN.....	7
2.1 Verzuim en arbeidsongeschiktheid	7
2.2 Ziekteverzuim.....	7
2.3 Ziekteverzuim en diagnose	7
2.4 Bedrijfsongevallen en beroepsziekten.....	8
2.5 Het tweede ziektejaar	8
2.6 Conclusies verzuim.....	9
2.7 Dodelijke ongevallen.....	9
2.8 Factsheets Veilig, gezond en vitaal werken.....	10
3. UITVOERING SECTORPROGRAMMA'S	11
3.1 Sectoractiviteiten.....	11
3.2 Duurzame inzetbaarheid (Werken aan morgen).....	11
3.3 Zero accidents	14
3.4 Pak stof aan!.....	15
3.5 Week van de werkstress	16
3.6 Vertrouwenspersoon	16
3.7 Extra middelen voor veilig en gezond werken specifieke doelgroepen	16
4. PREVENTIEDIENSTEN.....	18
4.1 Risico-inventarisatie en -evaluatie (RIE)	18
4.2 Preventief Medisch Onderzoek (PMO).....	19
4.3 Cursussen en trainingen	20
4.4 Voorlichtingen.....	20
5. VERZUIMPREVENTIE.....	21
5.1 Verzuimbegeleiding	21
5.2 Arbeidsdeskundig onderzoek.....	21
5.3 Spoor 2 trajecten	21
6. MARKETING EN COMMUNICATIE	22
6.1 Websites.....	22
6.2 Digitale nieuwsbrief.....	22
6.3 Sectorspecifieke communicatie	23
7. ORGANISATIE	24
7.1 Bestuur.....	24
7.2 Organisatiestructuur.....	24
7.3 Stigas gecertificeerd.....	26
BIJLAGE 1. Samenstelling klankbordgroepen 31-12-2019	27
BIJLAGE 2: Dodelijke ongevallen in 2019	29
BIJLAGE 3: Overzicht preventieadviseur en hun specialismen	30

VOORWOORD

Beste lezer,

In onze sector blijven de arbeidsomstandigheden en inzetbaarheid van werkenden aandacht vragen. Niet alleen is het aantal ongevallen en gezondheidsklachten naar aanleiding van het werk nog te hoog, ook brengen de vergrijzing, de aantrekkende arbeidsmarkt en de toenemende robotisering nieuwe vraagstukken met zich mee. In de huidige arbeidsmarkt is het niet vanzelfsprekend dat ondernemers en werknemers hun werk tot aan de AOW en/of pensioenleeftijd op een gezonde en productieve manier kunnen blijven doen.

Namens de werkgevers- en werknemersorganisaties vervult Stigas een belangrijke rol bij deze uitdaging. Het is goed te zien dat Stigas de afgelopen jaren zich duidelijker profileert als het kennisinstituut voor veilig, gezond en vitaal werken en inzetbaarheid (duurzame inzetbaarheid) voor alle bedrijven en werkenden in de sector. Er wordt geïnvesteerd in het versterken van de relatie met de sectoren en de sectororganisaties met als doel om de achterbannen meer te betrekken bij veilig, gezond en duurzaam werken en bij Stigas. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan belangrijke en actuele projecten op sectorniveau.

Om te beginnen wordt veel energie gestoken in de uitrol van de nieuwe digitale risico-inventarisatie en – evaluatie (RIE). De RIE vormt immers de basis voor duurzaam werken en ongevallenpreventie, zoals dat in het kader van programma's als Werken aan Morgen en Zero Accidents vorm krijgt. Daarom zal ook komend jaar er alles aan worden gedaan de RIE verder uit te rollen in de sector, onder het motto 'Alle bedrijven een RIE!'

Verder gaat veel aandacht uit naar de programma's 'Zero Accidents in 2020', 'Werken aan Morgen' en 'Pak stof aan!'. Met deze programma's wordt landelijk invulling gegeven aan specifieke knelpunten in de sector, zoals het nog steeds gebeuren van ernstige ongevallen, de uitdaging om inzetbaar te blijven bij de opschuivende pensioenleeftijd en een te hoge stofblootstelling in een aantal sectoren.

Online communicatie is op dit moment niet meer weg te denken. Deze ontwikkeling biedt Stigas bij uitstek nieuwe kansen in het bereiken van de grote hoeveelheid bedrijven en werkenden in de sector. Inmiddels zijn de websites volledig vernieuwd, is het bereik van onze maandelijkse digitale nieuwsbrief fors vergroot en zijn we ook op social media actief geworden. Deze nieuwe communicatietechnieken hebben ervoor gezorgd dat ons bereik van bedrijven en werknemers de afgelopen jaren is verdubbeld.

Tot slot is het afgelopen veel aandacht besteed aan de ketensamenwerking met Sazas. Dit heeft geleid tot nieuwe afspraken over de rolverdeling tussen Stigas en Sazas en een herschikking van bepaalde verantwoordelijkheden.

Kortom, Stigas timmert aan de weg als kennisinstituut voor veilig en gezond werken en inzetbaarheid in onze sector. Een rol die in het licht van de vergrijzing en aantrekkende arbeidsmarkt meer dan actueel is. En Stigas doet dit op een manier, die ook buiten onze sector aanspreekt. Zo blijkt dat onze sectoraanpak in 'Den Haag' vaak 'model staat' als het gaat om bijvoorbeeld de toekomst van de arbeidsgerelateerde zorg, de aanpak van beroepsziekten en de modernisering van de RIE.

Wij wensen u veel leesplezier.

Namens het bestuur van Stigas,
Wim van den Boomen, werkgeversvoorzitter
Jeroen Brandenburg, werknemersvoorzitter

1. INLEIDING

Sectoraanpak

De verantwoordelijkheid voor veilig en gezond werk en inzetbaarheid ligt vooral bij ondernemers en werknemers. De relatief kleinschalige bedrijven in de agrarische en groene sector zijn vaak niet in staat om dit zelf te regelen. Daarom heeft de sector Stigas opgericht met als motto "Wij geloven dat iedereen in de agrarische en groene sector een veilige en gezonde werkplek verdient." Stigas adviseert alle agrarische en groene bedrijven over veilig en gezond werken en inzetbaarheid en beschikt daartoe over het certificaat arbodienstverlening.

De sectorspecialisatie en integrale aanpak van preventie en verzuim zijn kenmerken van de sectoraanpak. Preventie vormt de eerste en belangrijkste schakel daarin. Het belang van preventie wordt nog onderschat. Stel dat met preventie een daling van het ziekteverzuim met één procentpunt wordt bereikt, levert dit voor de sector een directe besparing in loonwaarde op van zo'n 25 miljoen euro op jaarbasis. De investering in preventie is naar verhouding maar een fractie van dit bedrag. De dienstverlening wordt in nauwe samenwerking met ondernemers en werknemers ontwikkeld.

Speerpunten in 2019

Het afgelopen jaar heeft uiteraard de uitvoering van de reguliere preventiediensten en verzuimbegeleiding de volle aandacht gehad. Daarnaast is er speciaal aandacht geweest voor de volgende onderwerpen:

Uitrol en doorontwikkeling nieuwe digitale risico-inventarisatie en -evaluatie

De uitrol van de in 2018 geïntroduceerde nieuwe digitale risico-inventarisatie en -evaluatie (RIE) blijft een speerpunt. Voor veel bedrijven en ondernemers is de RIE vaak de eerste stap om met veilig en gezond werken en met duurzame inzetbaarheid aan de slag te gaan. Daarnaast is de RIE een uniek instrument gebleken om bedrijven, die tot dusverre nog niet actief bezig zijn met het onderwerp, in beweging te krijgen.

Werken aan Morgen

Het programma Werken aan Morgen staat bekend als het duurzame inzetbaarheidsprogramma van Stigas. Het richt zich op de vraag hoe we langer gezond en productief kunnen doorwerken. Stigas levert als kennisinstituut een actieve bijdrage aan de oplossing van dit vraagstuk voor de sector. Het afgelopen jaar is inmiddels de vierde editie van Werken aan Morgen gestart.

Zero Accidents

Jaarlijks zijn er gemiddeld 18 dodelijke slachtoffers te betreuren op het agrarisch en groene bedrijf. Om deze reden is het programma Zero Accidents tot stand gekomen, een initiatief van Stigas, werkgevers- en werknemersorganisaties en daarnaast een aantal partijen, die zich nauw verbonden voelen bij dit onderwerp, zoals Fedecom, Nevedi, ForFarmers, Nijhof-Wassink, RIVM en Inspectie SZW. Onder andere maakt de actie 'Veilig op 1!' deel uit van het programma. In 2019 lag overigens het aantal dodelijke ongevallen onder de 10.

Programma Pak stof aan!

In veel agrarische sectoren is de stofblootstelling te hoog. Het lastige aan de communicatie over het risico van stofblootstelling is dat gezondheidsklachten zich niet direct uiten, maar pas op termijn. Via het programma Pak stof aan! wordt landelijk aandacht gevraagd voor de risico's van blootstelling aan stof.

Doorontwikkeling online marketing- en communicatietechnieken

Met de nieuwe online marketing- en communicatietechnieken gaat er een nieuwe wereld open voor het bereiken van bedrijven en werknemers. Met succes is daarom de afgelopen jaren geïnvesteerd in de vernieuwing van onze websites (stigas.nl en agroarbo.nl), onze digitale nieuwsbrief en social media.

2. ONTWIKKELINGEN VEILIG, GEZOND EN VITAAL WERKEN

2.1 Verzuim en arbeidsongeschiktheid

Stigas volgt nauwlettend de ontwikkeling van het verzuim in de sector. Vanaf 2017 is een stijging van het verzuim te zien: in 2019 kwam het totale verzuimpercentage over de eerste twee jaar verzuim uit op 4,28% ten opzichte 3,95% het jaar daarvoor.

Tabel 1: Ziekteverzuim agrarische en groene sectoren eerste plus tweede ziektejaar

	2015	2016	2017	2018	2019
Agrarische sector 1 ^e ziektejaar	2,87%	3,11%	3,30%	3,33%	3,62%
Agrarische sector 2 ^e ziektejaar	0,56%	0,54%	0,60%	0,62%	0,65%
Agrarisch totaal	3,43%	3,65%	3,90%	3,95%	4,28%
Nederland 1 ^e ziektejaar*)	3,9%	3,9%	4,0%	4,3%	

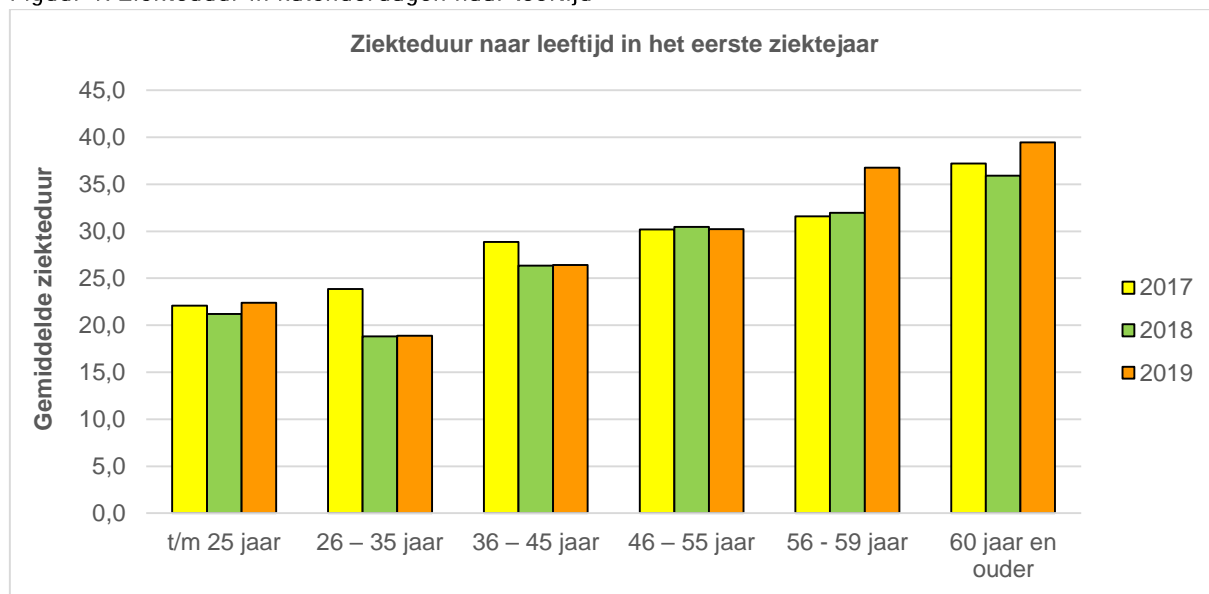
*) Bron: CBS / Jaarenquête Ziekteverzuim en Kwartaalenquête Ziekteverzuim. CBS neemt ziekteverzuim waar op basis van een steekproef.

Een analyse, gericht op beheersing van de schadelast en waarbij gerekend wordt in gedeeltelijke kalenderdagen, toont een daling (van 14,7%) van het verzuimpercentage in het jaar 2019 van 4,28% naar 3,65% (jaar 2018 van 3,95% naar 3,41%).

2.2 Ziekteverzuim

De gemiddelde ziekte duur eerste ziektejaar is in 2019 (27,2 kalenderdagen) gestegen ten opzichte van het jaar 2018 (26,3 kalenderdagen). Het effect van de vergrijzing is duidelijk terug te zien in de onderstaande figuur. Hoe ouder de werknemer, hoe langer de verzuimduur.

Figuur 1: Ziekte duur in kalenderdagen naar leeftijd

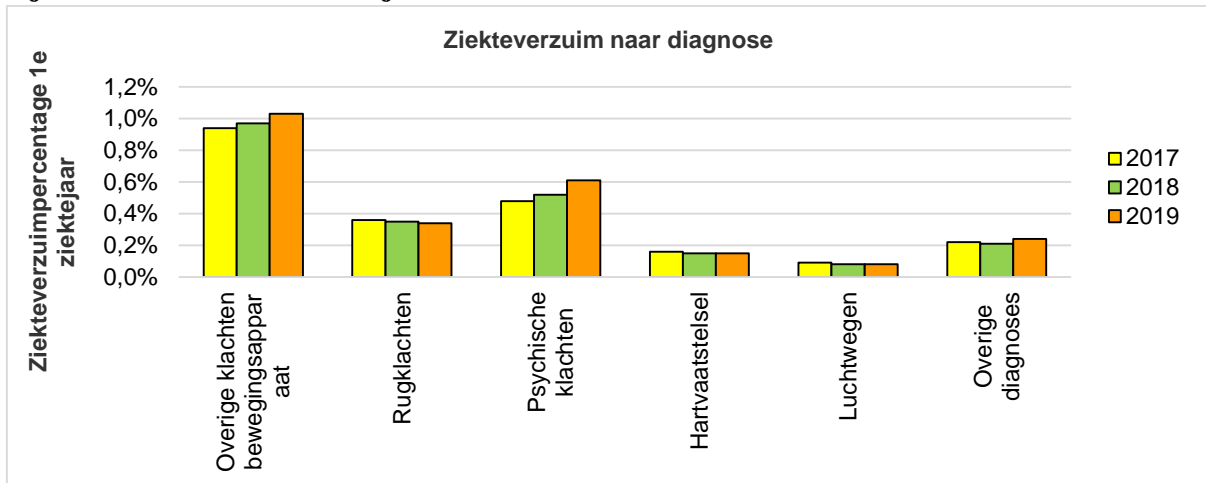

Bron: Stigas en Sazas

2.3 Ziekteverzuim en diagnose

Klachten aan rug en ledematen bepalen nog steeds voor het belangrijkste deel het verzuim. Figuur 2 laat zien hoe het verzuimpercentage van 3,62% over het eerste ziektejaar is opgebouwd. Het gaat niet om een onderlinge verhouding van de ziektebeelden maar om het aantal ziekte dagen dat elke diagnose kost. Dit bevestigt het belang om met preventie vooral in te zetten op lichamelijke belasting.

Figuur 2: Ziekteverzuim naar diagnose

2.4 Bedrijfsongevallen en beroepsziekten

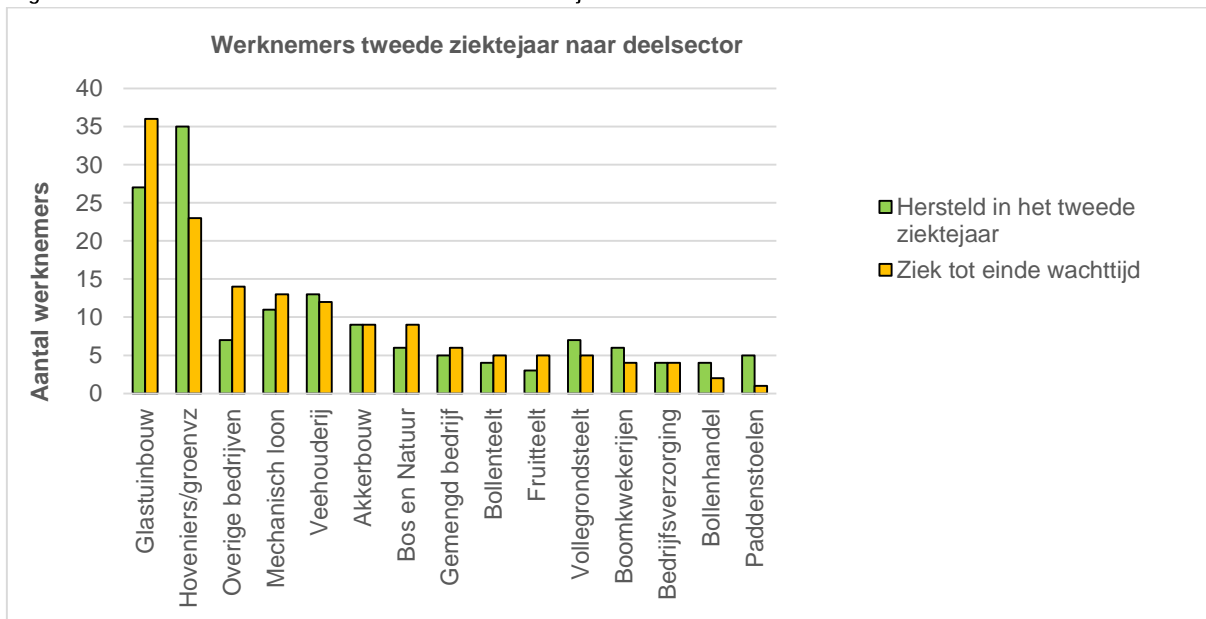
In 2019 zijn er in totaal 153 nieuwe bedrijfsongevallen met ziekteverzuim bij Stigas gemeld. Tevens werden er 277 vermoedelijke beroepsziekten vastgelegd door de bedrijfsartsen.

2.5 Het tweede ziektejaar

In het eerste ziektejaar wordt er alles aan gedaan om werknemers op een verantwoorde manier terug te laten keren naar eigen werk. Dit betekent dat degene die langer ziek blijft ook kampt met ernstige en complexe problemen. In totaal gaat het in 2019 om 294 werknemers. Toch gaat bijna de helft (49,7%) van hen weer aan de slag in 2019 en bereikten 148 werknemers (50,3% van hen) na 2 jaar ziekte einde wachttijd. Van de werknemers die de einde wachttijd bereikten was 52,0% 56 jaar en ouder.

De mate waarin herstel in het tweede ziektejaar alsnog gerealiseerd kan worden verschilt per deelsector, zoals figuur 3 aantoont.

Figuur 3: Aantal werknemers in het tweede ziektejaar naar deelsector

In alle deelsectoren komen langdurig zieken voor. Vooral in de grote sectoren waarbij veel werknemers in dienst zijn. In de glastuinbouw komt circa 57% van de langdurig zieke werknemers niet meer aan de slag binnen 2 jaar bij de eigen of bij een andere werkgever. Voor de hoveniers/groenvoorziening komt dit percentage uit op 40%. Circa 47% van de werknemers in de glastuinbouw en circa 30% in de hoveniers/groenvoorziening zijn voor 80% -100% LGU of 80% - 100% IVA afgeschat.

2.6 Conclusies verzuim

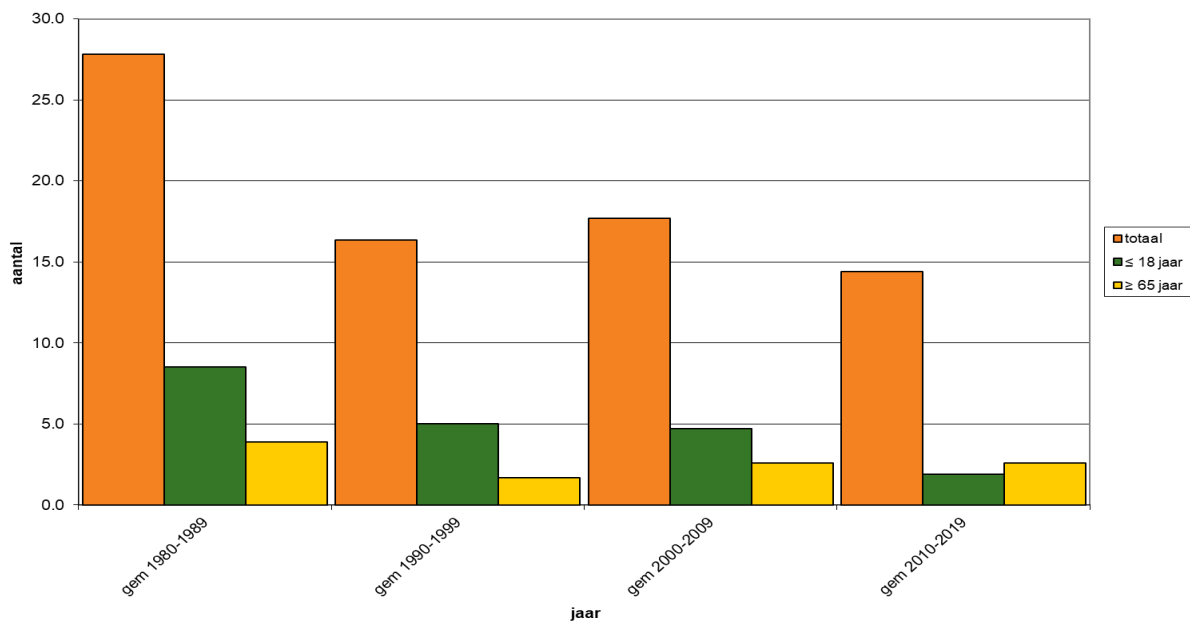
Het verzuim is in 2019 gestegen ten opzichte van 2018 en komt uit op 4,28% (jaar 2018 3,95%). Het 4e kwartaal 2019 is nog niet gepubliceerd door het CBS maar vooralsnog lijkt het erop dat de agrarische sector nog steeds gunstig afsteekt ten opzichte van andere sectoren. De vergrijzing en aantrekkende economie worden als belangrijkste oorzaken voor de stijging van het verzuim gezien.

2.7 Dodelijke ongevallen

In 2019 ligt voor de tweede keer in ruim 40 jaar het aantal dodelijke ongevallen onder de 10. Niettemin zijn 8 dodelijke slachtoffers en nog een dodelijk slachtoffer van een installatie bedrijf dat is omgekomen op een agrarisch bedrijf 9 dodelijke slachtoffers teveel. In bijlage 2 is een kort overzicht van de dodelijke ongevallen in 2019 opgenomen.

Het eind van een decennium is ook het moment om te kijken of het aantal dodelijke slachtoffer de laatste 10 jaar is afgenomen ten opzichte van de jaren de daarvoor. Gelukkig zien we dat de afgelopen 10 jaar het aantal slachtoffers is gedaald van gemiddeld 17,7 per jaar naar gemiddeld 14,4 per jaar (zie figuur).

Figuur 4: Gemiddeld aantal ongevallen per jaar per tijdsperiode van 10 jaar

Verheugend om te zien is ook dat het aantal ongevallen met kinderen de afgelopen 10 jaar is gedaald van gemiddeld 4,7 per jaar naar 1,9 per jaar. Maar ook hier geldt: elk ongeval is er één teveel.

Als het gaat om preventie is het belangrijk om te leren van ongevallen en welke maatregelen genomen kunnen worden om ongevallen in de toekomst te voorkomen. Mede naar aanleiding van de dodelijke ongevallen en andere ongevallen zijn in 2019 een checklist opgesteld voor silo's en het veilig werken met veldhakselaars en is een campagne gestart voor het dragen van een gordel op de trekker.

2.8 Factsheets *Veilig, gezond en vitaal werken*

Stigas heeft in 2019 nieuwe factsheets over veilig, gezond en vitaal werken in de agrarische en groene sectoren ontwikkeld. Deze factsheets geven een actueel beeld van hoe het gesteld is met veilig, gezond en vitaal werken in de sector op basis van verschillende bronnen. Dit beeld biedt werkgevers en werknemers, hun organisaties en overheden aanknopingspunten om de duurzame inzetbaarheid in de sector te verbeteren. Naast een algemene factsheet zijn er sectorspecifieke factsheets voor de sectoren bos en natuur, dierhouderij, open teelten, loonwerk, glastuinbouw en hoveniers en groenvoorziening. Enkele conclusies uit de factsheets:

- Bijna 7.000 bedrijven zijn gestart met de nieuwe digitale RIE van Stigas . Daarvan heeft ongeveer driekwart ook alle risico's geïnventariseerd. Nog lang niet alle bedrijven hebben hun plan van aanpak op orde.
- Het aandeel werknemers van 56 jaar en ouder blijft toenemen. Mede als gevolg daarvan blijft ook het verzuim in de sector licht toenemen.
- 'Klachten aan rug en ledematen' blijft verzuimoorzaak nummer 1: ongeveer de helft van het verzuim wordt veroorzaakt door lichamelijke klachten.
- Ook in de beroepsziektemeldingen zien we het hoge aandeel klachten aan het bewegingsapparaat terug. De sector staat landelijk op de tweede plaats als het gaat om de incidentie van beroepsziekten aan het houding- bewegingsapparaat. Positief is wel dat de sector minder beroepsziekten kent dan gemiddeld in Nederland.
- Relatief gezien is de ervaren lichamelijke belasting hoger in de sectoren hoveniers en groenvoorziening en glastuinbouw. In de sector loonwerk wordt relatief veel in dezelfde houding gewerkt.
- Verzuimoorzaak nummer 2 zijn psychische klachten. Psychosociale belasting kan daar (deels) aan ten grondslag liggen. De sectoren glastuinbouw en loonwerk scoren relatief hoog op een gebrek aan regelmogelijkheden (invloed op plannen en onderbreken van het werk). De sector bos en natuur scoort relatief hoog op hoge taakeisen (te veel werk, tijdsdruk), emotionele belasting en burn-out klachten.
- De factsheet geeft verder inzicht in de thema's vitaliteit, betrokkenheid en ontwikkeling. De top 3 verbeterpunten vitaliteit zijn meer bewegen, minder roken en verminderen van overgewicht. Gemiddeld ervaart 84% een goede werk-privé balans, geeft 71% aan dat men een functioneringsgesprek heeft gehad, krijgt 80% de gelegenheid om opleidingen te volgen. Over het algemeen is men blij met het werk, gemiddeld vindt 90% de sfeer op het werk goed.

De factsheets zijn hier te vinden: <https://www.stigas.nl/publicaties/factsheets-agrarische-en-groene-sectoren-2019/>

3. UITVOERING SECTORPROGRAMMA'S

3.1 Sectoractiviteiten

Voor de uitvoering van de sectoractiviteiten is tijd vrijgemaakt van de adviseurs en zijn adviseurs benoemd tot zogenaamde sectorspecialist. Enerzijds krijgen de verschillende sectoren de gelegenheid om (kleine) projecten door de adviseurs uit te laten voeren, anderzijds krijgen de sectorspecialisten daardoor meer kennis van de sector en automatisch ook meer binding met de vertegenwoordigers in de sector. Opzet is dat Stigas hierdoor meer 'gezicht' krijgt in de sectoren.

Als sectorspecialisten zijn benoemd:

Sector	Sectorspecialisten	
Mechanisch Loonwerk	Peter Bredius	Sjoek van der Maarl
Hoveniers en groenvoorziening	Sjoek van der Maarl	Peter Bredius
Glastuinbouw	Albert van der Burg	Ton Joosten / Iris Voorbergen
Open Teelten	Marieke van Esveld	Marcel van Diepen
Dierhouderij	Ger Meuwissen	Kees van Schanke / Adri van Kooten / Ton Joosten
Bos en Natuur en overige	Mirjam de Groot	Ton Joosten

Ook voor 2019 is door de sectorspecialist in afstemming met de betreffende klankbordgroep een sector-activiteitenplan opgesteld. In de sector-activiteitenplannen kwamen in ieder geval de volgende onderdelen naar voren:

- *Vraagbaakfunctie.* De sectorspecialist beantwoordt vragen van vertegenwoordigers van de verschillende organisaties, maar ook als tweedelijns functionaris vragen van collega's.
- *Volgen van nieuwe ontwikkelingen.* Gevolgd wordt welke effecten nieuwe ontwikkelingen hebben op de arbeidsomstandigheden. Positieve ontwikkelingen worden gepromoot via bijvoorbeeld de arbeidsvriendelijke producten en bij ontwikkelingen met een negatief effect op de arbeidsomstandigheden wordt geprobeerd om in overleg met de leverancier/fabrikant dit te verbeteren.
- *Column in een vakblad.* In de meeste sectoren wordt regelmatig in een vakblad te gepubliceerd over veilig en gezond werken.

Enkele opvallende sectoractiviteiten zijn:

- Jaarlijks terugkerend, maar wel opvallend de Week van de teek;
- In de dierhouderij en bedrijfsverzorging is het onderzoekje naar (bijna) ongevallen met koeien afgerond.
- In de glastuinbouw is samen met Glastuinbouw Nederland en de Inspectie SZW aandacht besteed aan de veiligheid van chrysantenknippers, wat uiteindelijk heeft geleid tot een eis van de Inspectie SZW aan de fabrikanten van deze knippers.
- In de open teelten is gestart met een onderzoek naar de veiligheid van zelfbouw machines en aangepaste machines.

In diverse sectoren (bloembollen, mechanisch loonwerk, glastuinbouw, bos en natuur, hoveniers en groenvoorziening) worden door de sectorspecialisten in samenwerking met de afdeling communicatie structureel columns en artikelen aangeleverd voor de diverse vakbladen.

De sectorspecialisten zijn ook inhoudelijk verantwoordelijk voor het beheer van de arbocatalogi en de branche-RIE's in de verschillende sectoren. Ook in 2019 is in de verschillende sectoren weer gewerkt aan de arbocatalogi en zijn weer diverse nieuwe stukken aan de verschillende arbocatalogi toegevoegd of geactualiseerd.

3.2 Duurzame inzetbaarheid (Werken aan morgen)

Met het programma Werken aan morgen is ook in 2019 invulling gegeven aan de ondersteuning van werkgevers en werknemers bij duurzame inzetbaarheid. Doel van het programma is om langer doorwerken op een vitale en productieve manier mogelijk te maken.

Kernpunten van het programma zijn:

- het implementeren van de bedrijfs- en werknemersaanpak, zoals deze eerder is ontwikkeld
- het stimuleren en communiceren van 'goede praktijken', onder meer door middel van het jaarlijks uitreiken van de Stigas Gezond en Vitaal Werken prijs. In 2019 is deze uitgereikt tijdens het jaarlijkse symposium op 7 februari 2019
- extra aandacht voor het bereik van kleinere bedrijven
- invulling geven aan individuele vitaliteits- en loopbaancoaching
- het ontwikkelen van een integrale mijnomgeving (mijnstigas.nl), waarin bedrijfsspecifieke informatie en tools op het gebied van duurzame inzetbaarheid worden samengebundeld in een werkgeversportal.

Bedrijfsaanpak

Het programma is de afgelopen jaren mogelijk gemaakt door ondersteuning vanuit ESF middelen (versie 1.0), het sectorplan agrarisch en groen (versie 2.0), ESF (versie 3.0) en vanaf april 2019 met versie 4.0 onder de werknaam 'De motor draaiende houden' wederom ondersteund vanuit ESF-middelen. De looptijd is tot augustus 2021.

Afgelopen jaar zijn onze adviseurs met 78 bedrijven in gesprek gegaan over duurzame inzetbaarheid en hebben op basis hiervan een vervolgplan (Bedrijfsinzetbaarheidsplan) opgesteld. Met het bedrijf zijn voor het vervolgtraject keuzes gemaakt over in te zetten interventies.

In het kader van dit programma zijn verschillende instrumenten en diensten beschikbaar om werkgevers en werknemers te ondersteunen bij dit proces.

- groepsgewijze inzet van de vitaliteitsscan
- startbijeenkomst dan wel toolbox Werken aan morgen
- drijfverensessie Groeikracht
- bedrijfsscan Duurzame inzetbaarheid
- inspiratieplatform Vitale bedrijven hebben de toekomst! met e-learning

Werknemersaanpak

Vanwege het opstarten van de bedrijfsaanpak Werken aan morgen met het nieuwe ESF-programma, is het grootste deel van de bedrijfstrajecten na de zomervakantie op gang gekomen. In 2019 hebben 153 personen de vitaliteitsscan ingevuld. Deelnemers met een rode of oranje score zijn vervolgens uitgenodigd voor een coachingsgesprek. Om werknemers te informeren over het waarom en hoe van de vitaliteit, is [een animatiefilm](#) ontwikkeld.

Drijfverensessie Groeikracht

In een interactieve sessie gaan we met groepen medewerkers of leidinggevenden in gesprek over hun drijfveren: 'Wat drijft jou om elke dag naar je werk en je bedrijf te gaan?' Of anders gezegd: 'Waarom sta je iedere ochtend weer op om aan de slag te gaan?'

Elke deelnemer krijgt inzicht in zijn persoonlijke drijfveren en wat die betekenen voor zijn vitaliteit, werk, opleiding en toekomst. In de workshop komt nadrukkelijk ook de eigen verantwoordelijkheid van de werknemer naar voren als het gaat om zijn eigen inzetbaarheid. In de dialoog over drijfveren komen ook aspecten, die hen belemmeren toe te geven aan hun drijfveren, naar boven. Vaak zijn die belemmeringen deels werkgerelateerd

(cultuur, gehanteerde communicatiestijl, stijl van leidinggeven) en deels persoonlijke overtuigingen. De leidinggevendenden krijgen niet alleen inzicht in hun eigen groeikracht, maar ook hoe zij zicht krijgen op de groeikracht van hun medewerkers en wat zij, als leidinggevende, daarin voor hun medewerkers kunnen betekenen.

Op geaggregeerd niveau leidt de verkregen informatie tot een (geanonimiseerde) bedrijfsrapportage met adviezen voor de werkgever, bijvoorbeeld over aanpassingen in de arbeidsomstandigheden en aansturing. In een persoonlijk adviesgesprek wordt de rapportage aan de werkgever toegelicht en passende vervolgacties besproken.

In 2019 zijn 8 Groeikrachtssessies verzorgd, bij 5 organisaties, met in totaal 112 deelnemers. Met alle 5 organisaties zijn vervolgens de bedrijfsresultaten besproken en is een vervolgplan opgesteld.

Workshop Werken aan morgen

Deze workshop geeft invulling aan het inspireren van medewerkers om na te denken over hoe zij vitaal hun pensioenleeftijd kunnen bereiken. Doel van de workshop is hen bewust te maken van de invloed van gezondheid en vitaliteit op hun persoonlijk functioneren en inzicht te geven in mogelijkheden die zij hebben hiermee aan de slag te gaan.

Tijdens deze bijeenkomst gaat de Stigasadviseur met de medewerkers in gesprek over vitaliteit: wat is het, waarom is het belangrijk, wat beperkt je vitaliteit en hoe kun je eraan werken? Aan de hand van opdrachten ontstaan er groepsgesprekken.

Onderdeel van de aanpak is het verzorgen van kennisbijeenkomsten in samenwerking met studieclubs en werkgevers- en werknemersorganisaties in de sector en startbijeenkomsten met medewerkers in het kader van de bedrijfsaanpak Werken aan morgen.

Voor werkgevers is er een toolbox ontwikkeld, waarmee zij zelf met hun medewerkers in gesprek kunnen. Bijvoorbeeld ter voorbereiding van de inzet van de vitaliteitsscan.

In 2019 is de workshop Werken aan morgen 9 maal verzorgd met een bereik van 140 tot 200 deelnemers.

Bedrijfsscan Duurzame inzetbaarheid

De bedrijfsscan duurzame inzetbaarheid is beschikbaar voor bedrijven om in kaart te brengen wat zij al doen voor de vitaliteit van hun medewerkers en om te ontdekken waar kansen liggen het primaire preventieproces op orde te krijgen. De scan is digitaal in te vullen via de 'mijn-bedrijf' omgeving. Het vormt aanleiding en input om met de Stigasadviseur verder in gesprek te gaan over Duurzame inzetbaarheid.

Kosten-batenindicator

Om vooral kleinere werkgevers meer inzicht te bieden in de baten van investeren in duurzame inzetbaarheid, is de Kosten-batenindicator ontwikkeld. Een indicatief instrument bedoeld om een indruk te krijgen waar je als ondernemer rendement kunt halen door gericht te investeren in duurzame inzetbaarheid. De uitkomst levert een beeld van de huidige situatie, vergeleken met het gemiddelde in de sector. Aansluitend worden concrete adviezen en tips gegeven. De Kosten-batenindicator wordt door adviseurs ingezet in gesprekken die zij in het kader van Werken aan morgen voeren.

Inspiratieplatform en e-learning Vitale bedrijven hebben de toekomst!

Dit online platform geeft inspirerende voorbeelden over de aanpak van duurzame inzetbaarheid uit de praktijk. Lopende langs de thema's Veilig en Gezond, In Ontwikkeling, Vitaal en Betrokken en Strategie ontdekken deelnemers wat succesvol is en zien zij goede praktijken voorbij komen. Op het platform staat ook [een e-learning](#).

In 2019 hebben in het totaal 5.338 unieke bezoekers de e-learning bezocht. Het aantal mensen dat de toets van de e-learning met een goed resultaat heeft afgerond is 169. Hiervoor hebben zij een certificaat ontvangen. Dat lijkt mager gezien het feit dat er veel unieke bezoekers zijn, maar veel mensen hebben 2018 al een certificaat gehaald. Deze mensen komen ook weer terug naar de e-learning en gebruiken deze als naslagwerk.

Workshop vlammen zonder afbranden

Stress op de werkvloer is een toenemend risico. In veel organisaties zijn er collega's die vanwege werkstress thuis zitten of moeite hebben met de werkdruk. Het is belangrijk dat werkgevers en werknemers hierover met elkaar in gesprek gaan. Wie stress op het werk succesvol aanpakt, zorgt voor meer werkplezier en minder ziekteverzuim. In 2019 zijn 10 workshops Vlammen zonder afbranden verzorgd, bij 5 organisaties met 81 deelnemers.

3.3 Zero accidents

Sinds enkele jaren coördineert Stigas het platform 'Zero accidents in 2020'. Om het aantal ernstige en dodelijke ongevallen terug te dringen zijn Agrifirm, AVIH, CNV vakmensen, CUMELA Nederland, Fedecom, FNV, ForFarmers, Inspectie SZW, LTO Nederland, Nevedi, Nijhof-Wassink, RIVM, VBNE, Branchevereniging VHG, Stigas en ZuivelNL aangesloten bij het platform om de veiligheid en het veiligheidsgedrag in de sector te verbeteren. Doel van het platform is om kennis uit te wisselen en gezamenlijk op te trekken als het gaat om activiteiten en communicatie in de sector. In juni 2018 werd door de dragende leden van het platform een intentieverklaring ondertekend. In 2019 is het platform drie keer bijeen gekomen. Ook ging in 2018 het project 'Veilig op 1' van start, met ondersteuning vanuit ESF middelen. Het biedt extra middelen om de ambitie van nul ongevallen bij bedrijven te realiseren door kennisontwikkeling, communicatie, tools en advies. Activiteiten vanuit dit project liepen door in 2019. De einddatum is 1 april 2020.

Samengevat voerde Stigas binnen het project de volgende activiteiten uit in 2019:

- De organisatie van de eerste Veilig op 1- week van 16-20 september: 11 organisaties vanuit het platform Zero Accidents organiseerden in en rond de week speciale acties. Een unieke mijlpaal! Het thema was: 'Ga in gesprek over veiligheid'. Bespreek met elkaar wat goed gaat en wat beter kan. Open, zonder een schuldige aan te wijzen. Zo maak je het samen veiliger. Er is een actiepagina waarop alle deelnemende partijen in een filmpje uitleggen wat zij deze week doen.
- Ontwikkeling van een toolkit voor bedrijven, deze bevat een poster, LMRA kaartje, werkblad leren van ongevallen en gespreksstarters voor managers, teams en gezinsbedrijven.
- Productie van vier films, waarin mensen uit de praktijk vertellen over een ongeval dat zij meemaakten.
- Geven van extra advies over veilig werken door Stigas adviseurs bij 750 bedrijven, gekoppeld aan de RIE, afgerond in 2019.
- Nadere uitrol van de veiligheidsscan waarmee bedrijven kunnen zien waar ze staan en welke stappen ze kunnen zetten naar een veilige werkcultuur. Ruim 600 personen vulden deze in.
- Versturen van een speciale Veilig op 1 nieuwsbrief, vijf keer in 2019.
- Extra aandacht voor oplossingen voor veiligheidsproblemen door de inzet van battles. Begin 2018 werd gezocht naar oplossingen voor de afscherming van de aftakas en in november is een battle uitgezet voor ludieke ideeën om elk bedrijf aan een preventiemedewerker te helpen. Naar aanleiding van deze battle is een actie uitgezet, waarbij preventiemedewerkers, die de toets van de e-learning voor de preventiemedewerker haalden, een starterspakket ontvingen met o.a. de Veilig op 1 toolkit.
- Inventarisatie ongevallen vanuit database RIVM, werkplekonderzoeken en bedrijfsbezoeken van adviseurs van Stigas, met aandacht voor technische knelpunten bij ongevallen.
- Ontwikkeling van een ongevallenregistratietool gekoppeld aan de RIE/Mijnomgeving, oplevering in 2020.
- Thematische acties gericht op het dragen van de gordel op de trekker, veiligheid van silo's, veilig werken met de hakselaar en ongevallen met runderen.
- Voorlichting op de Groen Techniek Holland beurs van 10-12 september in de stand van Fedecom/VA keur. Bezoekers konden op een banner met foto's goede en foute situaties markeren.
- Communicatie over veiligheid in diverse vakbladen en online.

3.4 Pak stof aan!

Stigas heeft in 2018 een subsidie ontvangen vanuit het ministerie van SZW voor een campagne gericht op de reductie van blootstelling aan stof. In de campagne ligt de focus op het bewust maken van werkenden van de gevolgen van blootstelling aan agrarisch stof voor long- en luchtwegen. Met name aan agrarisch stof staan veel werkenden langere tijd bloot.

De campagne bestaat uit meerdere activiteiten. Via communicatie worden onder meer praktijkvoorbeelden online en via vakbladen gedeeld. Verder worden stofmetingen uitgevoerd bij bedrijven en krijgen zij gericht advies. Ook worden longfunctiemetingen uitgevoerd en is bij een bezoek aan de bedrijfsarts extra aandacht voor stof. Tot slot wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een stoftest waarmee bedrijven op een eenvoudige manier kunnen vaststellen of zij risico's lopen en of nadere maatregelen nodig zijn. Hiervoor wordt samengewerkt met het Institute for Risk Assessment Sciences van de universiteit van Utrecht (IRAS) en afgestemd met de Producten Organisatie Varkenshouderij (POV).

In 2019 zijn ondermeer de volgende activiteiten uitgevoerd:

- De website pakstofaan.nl is opnieuw vormgegeven. De nieuwe site staat vanaf 30 mei online. Tot en met 2019 zijn 2500 unieke pagina's bezocht.
- Er is een algemene flyer ontwikkeld voor werkgevers en werknemers. Deze is verspreid via beurzen, bijeenkomsten en adviseurs en artsen/re-integratie adviseurs van Stigas. Aanvullend zijn tafelkaarten gemaakt en verspreid, gericht op werknemers, die bijvoorbeeld in de kantine op de tafel gezet kunnen worden.
- Stigas heeft in maart en april op twee beurzen voor pluimvee- en varkenshouders gestaan. De beurs voor de pluimveehouderij, Dutch Poultry Expo, was op 19 en 20 maart in Hardenberg. Voor de varkenshouderij was de Dutch Pork Expo op 16 en 17 april in Venray. In totaal hebben 150 bezoekers een gezondheidscheck, inclusief longfunctiemeting, ondergaan. Ook hebben we hier aanmeldingen verzameld voor stofadviezen op het bedrijf.
- Stigas heeft periodiek gecommuniceerd over het project. Via de nieuwsbrieven en social media #pakstofaan. Voor de sectoren open teelten, loonwerk en pluimvee is een sectorspecifiek artikel gedeeld met branchebladen. Er zijn diverse artikelen verschenen in vakbladen voor de sectoren open teelten, dierhouderij en loonwerk.
- Stigas heeft een bedrijf ondersteund bij het indienen van een goede praktijk voor de aanpak van stof in de aardappelteelt, in het kader van een [goede praktijken competitie](#) van het Nederlands Focal Point. De inzending won zowel de publieksprijs als de prijs voor MKB bedrijven alsook een [Europese prijs](#) die in november in Bilbao werd uitgereikt. Ook is er een [filmpje](#) gemaakt van de aanpak bij Mansholt.

Fragment uit de [video praktijkvoorbeeld 'Aanpak stof in de aardappelteelt'](#), Mansholt BV

- Vanaf mei zijn de Stigas adviseurs van start gegaan met het uitvoeren van indicatieve stofmetingen bij bedrijven. Binnen de looptijd van het project worden 125 bedrijven bezocht. Eind van het jaar zijn er ruim 80 uitgevoerd verspreid over verschillende sectoren.
- De bedrijfsartsen besteden vanaf juni tijdens het spreekuur extra aandacht aan stof. Bezoekers aan het spreekuur worden vooraf geattendeerd op een vragenlijst die zij online kunnen invullen. Zij ontvangen

de link naar de vragenlijst via de uitnodigingsbrief voor het spreekuur. Tijdens het spreekuur bespreekt de bedrijfsarts het onderwerp kort.

- Deelnemers aan een PMO krijgen een extra vragenlijstmodule over stof en maatregelen aangeboden. Het onderwerp wordt tijdens het PMO met de deelnemers besproken.
- Het IRAS heeft op basis van een deskstudie een database met cijfers over blootstelling aan stof en endotoxinen naar sector en waar mogelijk naar deelsector, type bedrijf, en handelingen gemaakt. Deze vormt de basis voor de ontwikkeling van een applicatie voor adviseurs en bedrijven. Hiermee kan de blootstelling aan stof bij verschillende omstandigheden/werkzaamheden worden ingeschat en wordt duidelijk of aanvullende acties nodig zijn, op basis van eerdere metingen.

De campagne loopt van december 2018 t/m half maart 2020. De begeleidingsgroep 'Stof? Pak 't aan' zal betrokken worden bij activiteiten binnen de campagne. Deze begeleidingsgroep kwam twee keer bijeen in 2019.

3.5 Week van de werkstress

In de week van 11 t/m 15 november 2019 is door OVAL de week van de werkstress georganiseerd. Stigas heeft hieraan als partner van de week van de werkstress bijgedragen om landelijk aandacht voor dit onderwerp te vragen.

We hebben een nieuwsbrief special verzonden naar 10.000 geabonneerden, met als thema 'Op weg naar werkplezier'. Hierin was er aandacht voor:

- inhoudelijke tips over het herkennen van signalen van stress en het stimuleren van werkplezier
- hoe collega's elkaar kunnen ondersteunen werkstress aan te pakken en te voorkomen
- de workshop Vlammen zonder afbranden
- een infographic met feiten en cijfers over werkstress, duurzame inzetbaarheid en werkplezier
- een actie waarbij coachingsessies met de Stigas Vitaliteitscoach verloot zijn.

3.6 Vertrouwenspersoon

Werkgevers zijn volgens de Arbowet verplicht om hun medewerkers te beschermen tegen de gevolgen van agressie en geweld, pesten, discriminatie en seksuele intimidatie. Naar aanleiding van vragen van werkgevers hoe dit het beste in te vullen, heeft Stigas zes adviseurs opgeleid om de rol van externe vertrouwenspersoon voor bedrijven te vervullen. Medewerkers van bedrijven die gebruik maken van deze dienstverlening, kunnen bij de Stigas vertrouwenspersoon terecht met meldingen of klachten over ongewenst gedrag.

Stigas fungeert in het kader van een collectieve regeling als vertrouwenspersoon voor de sector 'Open Teelten'. De glastuinbouw kent overigens een collectieve afspraak met een andere leverancier.

3.7 Extra middelen voor veilig en gezond werken specifieke doelgroepen

Eind 2018 zijn er dankzij een Amendement van de ChristenUnie extra middelen vrijgemaakt om veilig en gezond werken in land- en tuinbouw te bevorderen. Het amendement is vooral gericht op specifieke doelgroepen, waarvoor de huidige voorzieningen op het gebied van preventie en arbeidsgerelateerde zorg onvoldoende toegankelijk zijn. In het voorjaar is een hoofdlijnenplan opgesteld voor de uitvoering van het amendement. Samengevat worden de volgende activiteiten onderscheiden:

- Onderzoek onder zelfstandige ondernemers naar hoe zij aankijken tegen veilig en gezond werken en wat eventuele belemmeringen zijn om hier invulling aan te geven.
- Een algemene communicatiecampagne gericht op het vergroten van het bewustzijn voor veilig en gezond werken.
- Specifieke activiteiten, in samenwerking met de desbetreffende organisaties, voor zelfstandige ondernemers, hun gezinsleden, bedrijven met veel flex- en uitzendkrachten en arbeidsmigranten en vrijwilligers.
- Update van de verouderde website 'Bescherm bewust', gericht op het veilig werken met gewasbeschermingsmiddelen, een en ander mede voortvloeiend uit de 2e Nota Gewasbescherming 'Gezonde Groei, Duurzame Oogst' 2013 – 2023.
- Een pilot gericht op het tot stand brengen van 'Arbocuratieve samenwerking'.

In het najaar van 2019 zijn een drietal activiteiten gestart.

1. Zelfstandigenonderzoek

Dit onderzoek is eind van het jaar gestart. Doelgroep zijn zelfstandige ondernemers met een bedrijf en hun eventuele meewerkende gezinsleden en zelfstandigen, die zich laten inhuren (zogenaamde ZZP'ers). De uitvoering van het onderzoek is uitbesteed aan het onafhankelijke onderzoeksbureau De Beleidsonderzoekers. Opzet is dat het onderzoek antwoord geeft op vragen als: in welke mate denken zelfstandigen aan veiligheid en gezondheid, hoe willen zij zich daarbij laten ondersteunen en wat zijn eventuele belemmeringen om invulling te geven aan veilig en gezond werken. Het onderzoek wordt begeleid door een begeleidingscommissie, waarin naast Stigas en het onderzoeksbureau, de ondernemersorganisaties vertegenwoordigd zijn. Gepland is dat de resultaten in het voorjaar 2020 worden opgeleverd als basis voor de verdere uitwerking van de activiteiten richting de betrokken doelgroep.

2. Arbocuratieve samenwerking

In de pilot arbocuratieve samenwerking wordt ingezet op samenwerking tussen de eerste lijns gezondheidszorg en de bedrijfsgezondheidszorg, meer concreet de samenwerking tussen de huisarts en de bedrijfsarts. Redenen voor deze pilot zijn:

- Veel werkenden in de sector vallen niet onder een regulier arbocontract en hebben daardoor geen toegang tot preventieve zorg. Hierbij gaat het om zelfstandigen, meewerkende gezinsleden en piekarbeiders. Werkenden komen met klachten als het gevolg van het werk bij de huisarts, doch deze legt veelal geen relatie met het werk, laat staan dat preventieve zorg wordt ingezet.
- Werknemers, die wel onder een arbocontract vallen, komen gemiddeld een half jaar eerder bij de huisarts met klachten dan bij de bedrijfsarts. Een juiste preventieve actie zou veel uitval kunnen voorkomen.

Opzet is om met een 15-tal huisartsen in enkele regio's een samenwerking tussen huisarts en bedrijfsarts van Stigas te organiseren, waarbij de huisarts mogelijke klachten als gevolg van het werk doorverwijst naar Stigas.

3. Bescherm bewust

Doel van dit project is onder andere de inmiddels verouderde website Bescherm bewust te updaten. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de 2e Nota Gewasbescherming 'Gezonde Groei, Duurzame Oogst' 2013 – 2023. Het voornemen is onder meer om de voorlichting op het gebied van het werken met gewasbeschermingsmiddelen te actualiseren en te intensiveren en na te gaan in hoeverre het mogelijk is om in samenwerking met relevante partijen, zoals het Ctgb, beschikbare data uit toelatingsonderzoek voor gerichte preventiedoeleinden te gebruiken. Het project wordt begeleid door een begeleidingsgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties en het ministerie van SZW.

4. PREVENTIEDIENSTEN

De dienstverlening van Stigas vindt op bedrijfs- en op individueel niveau plaats. Belangrijke activiteiten in dit verband waren in 2019:

- Risico-inventarisatie en -evaluatie
- Preventief Medisch Onderzoek
- Cursussen en trainingen
- Voorlichtingen

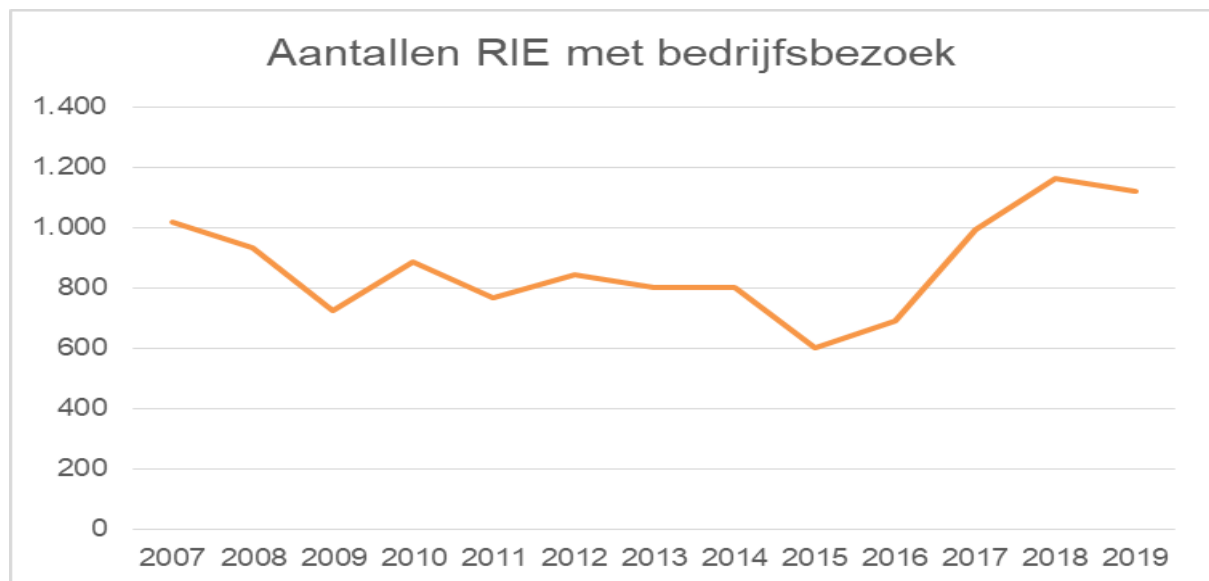
4.1 Risico-inventarisatie en -evaluatie (RIE)

In 2019 zijn in totaal 1.033 bedrijfsbezoeken uitgevoerd door Stigas adviseurs waarbij gebruik is gemaakt van de digitale RIE. Daarnaast zijn nog 89 RIE's op de 'oude' wijze uitgevoerd. Dit zijn voornamelijk bedrijven in (deel)sectoren waarvoor (nog) geen passende digitale RIE beschikbaar is. Totaal zijn 1.122 bedrijven bezocht voor ondersteuning bij de RIE.

Aan 940 bedrijven die zelf de RIE willen doen, is in 2019 een inlog verstrekt voor de digitale RIE. In 2018 bedroeg het totale aantal bedrijven dat hiervan gebruik had gemaakt nog 2.223, maar in 2018 is een mailing verstuurd naar alle Colland-bedrijven waarin zij zijn gewezen op de mogelijkheid om een inlog aan te vragen voor de digi-RIE. Dit heeft een flinke impuls gegeven aan het gebruik van de RIE. In totaal zijn in 2019 dus 2.062 bedrijven met behulp van de RIE van Stigas aan de slag gegaan met gezond en veilig werken. Werkgevers waardeerden de RIE met een 8,1.

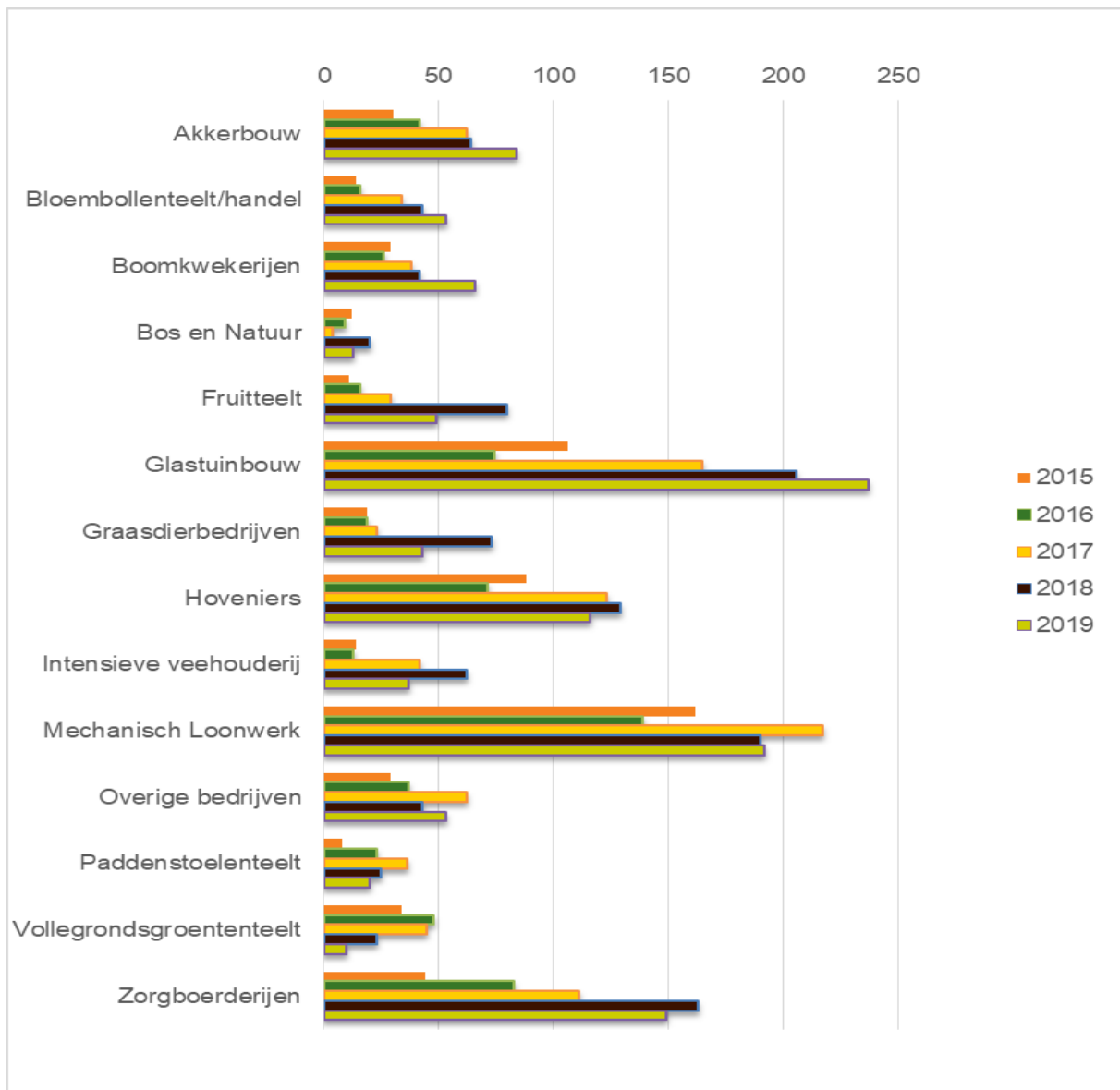
Figuur 5 geeft een overzicht van het aantal RIE's dat door Stigas is uitgevoerd in de verschillende sectoren sinds 2007.

Figuur 5: Aantal door Stigas uitgevoerde RIE's per jaar sinds 2007

In figuur 6 is het aantal RIE's met bedrijfsbezoek per sector te zien sinds 2015. Vooral de glastuinbouw laat de laatste 3 jaren een groei zien in het aantal bedrijven dat zich door een preventieadviseur van Stigas laat ondersteunen bij een RIE.

Figuur 6: Aantal RIE's met bedrijfsbezoek per sector

4.2 Preventief Medisch Onderzoek (PMO)

Ook in 2019 was er weer meer belangstelling voor het PMO. Stigas werkt daarbij al een aantal jaar samen met de Gezondheidsbus. In 2019 hebben in totaal 59 werkgevers een PMO voor hun medewerkers laten uitvoeren (ten opzichte van 52 in 2018, 54 in 2017 en 36 in 2016) en hebben in totaal 809 werknemers deelgenomen (ten opzichte van 549 in 2018, 552 in 2017 en 358 in 2016). Voor 23 bedrijven met 686 deelnemers werd gebruik gemaakt van de Stigas Gezondheidsbus (ten opzichte van 12 in 2018 met 359 deelnemers) op bedrijfslocatie.

Iedere deelnemer kreeg een digitaal verslag met persoonlijke gezondheidsadviezen. Op verzoek en bij voldoende deelname om de anonimiteit te kunnen waarborgen, werd voor 14 bedrijven (7 in 2018 en 3 in 2017) een bedrijfsrapportage opgesteld dat ook werd toegelicht aan het bedrijf.

In 2019 hebben we ingezet op verdere verbetering van het PMO-proces en de uitvoering. Grotere PMO's werden alleen via de Gezondheidsbus uitgevoerd om te kwaliteit te kunnen waarborgen.

Werkgevers waarderen het PMO gemiddeld met een 7,1 en werknemers met een 8,1. Het gesprek met de arts en de hele persoonlijke benadering wordt door werknemers erg gewaardeerd.

4.3 Cursussen en trainingen

Ontwikkeling BHV

In 2019 is de BHV training up-to-date gemaakt. Voor elke sector is een specifieke presentatie gemaakt, zowel op inhoud als met specifiek fotomateriaal. Het team van docenten is uitgebreid met een gecertificeerd preventieadviseur BHV trainingen. Hierdoor is er een betere landelijke spreiding.

Ook is het trainingsmateriaal vernieuwd met BHV poppen en AED trainers. Naast de huidige brandbeveiligingsman hebben we een tweede leverancier gevonden die met zijn nieuwste technieken het gedeelte 'brandblussen en ontruiming' voor Stigas uitvoert. De BHV trainingen worden tijdens de evaluaties hoog gewaardeerd. In 2019 zijn 253 BHV trainingen verzorgd.

Preventiemedewerker

Naast de opleiding preventiemedewerker die incompany gegeven wordt, is er sinds 2018 ook de [e-learning preventiemedewerker](#). Deze wordt zeer positief ontvangen. Een mooi alternatief om ook kleinere bedrijven te ondersteunen met het behalen van een certificaat voor preventiemedewerker. Inmiddels hebben ruim 600 preventiemedewerkers de e-learning gedaan. In 2019 hebben 203 preventiemedewerkers gebruik gemaakt van onze e-learning.

4.4 Voorlichtingen

De Stigasadviseurs hebben ook het afgelopen jaar een groot aantal voorlichtingen, workshops en cursussen verzorgd, zoals de BHV cursussen, training preventiemedewerker en de trainingen 'Groeikracht' en voorlichtingen. Het afgelopen jaar zijn ruim zeventig presentaties verzorgd voor de verschillende sectoren. Specifieke onderwerpen die eruit sprongen waren veiligheid en de nieuwe RIE.

5. VERZUIMPREVENTIE

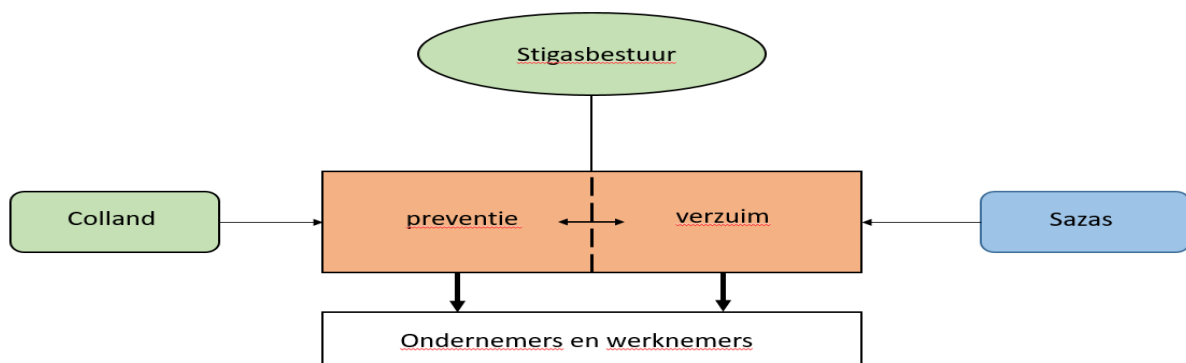
5.1 Verzuimbegeleiding

Stigas heeft haar dienstverlening op het gebied van verzuimbegeleiding zien groeien, enerzijds door een groei van het aantal bedrijven dat voor Sazas wordt bediend, anderzijds door individuele aansluitingen voor het pakket 'Grip op verzuim'. Inmiddels hebben 170 bedrijven een individuele aansluiting bij Stigas; 70 bedrijven hebben een aansluiting Grip op verzuim en 100 bedrijven hebben een grip op verzuim pakket gericht op seizoenskrachten. De verzuimbegeleiding wordt in nauwe samenwerking met Zorg van de Zaak uitgevoerd. In deze samenwerking voert Stigas regie door middel van de verzuimdesk, interventieadvisering en functionele sturing van de dedicated bedrijfsartsen en re-integratieadviseurs, die vanuit Zorg van de Zaak gedetacheerd zijn. Kenmerkend voor de aanpak is de integrale aanpak van preventie en verzuim, die tot uiting komt in de samenwerking tussen preventieadviseur, re-integratieadviseur en bedrijfsarts in een klantteam. Kern is dat de aanpak van verzuim ondersteund wordt vanuit preventie en omgekeerd. Uiteindelijk is dit de intentie van de in juli 2017 vernieuwde Arbowet.

Marleen van der Wel, adviseur Personeel & Organisatie bij Looye Kwekers in Naaldwijk:

"Bij ons staan de medewerkers centraal, maar er kan altijd iets gebeuren waardoor je met verzuim te maken krijgt. In Stigas hebben we een partner gevonden die niet alleen aandacht heeft voor het voorkomen van verzuim, maar ook voor het begeleiden van zieke medewerkers en de ondersteuning bij de terugkeer op het werk. Stigas kent ons bedrijf door en door, snapt hoe wij werken en ontzorgt ons op dit gebied volledig. Wij hebben vaste contactpersonen die ons goed helpen als we vragen hebben. Dit geeft rust, waardoor wij ons volledig kunnen focussen op onze kernactiviteiten."

Daarnaast voert Stigas regie op de Poortwachtersgarantie die Sazas vanaf 2017 voor verzekerden met een Compleet verzuimpakket afgeeft. De werking van dit model is hieronder schematisch weergegeven.

Het afgelopen jaar heeft het accent gelegen op een verdere verlaging van het verzuim en schadelast voor betrokken partijen.

5.2 Arbeidsdeskundig onderzoek

Een arbeidsdeskundig onderzoek (AD-onderzoek) wordt ingezet als er twijfel bestaat of de werknemer nog geschikt is voor zijn eigen werk of voor een loonwaardebepaling wanneer werknemer en werkgever het niet met elkaar eens zijn over de koppeling van loonwaarde aan de verrichte werkzaamheden. In 2019 zijn er 280 AD-onderzoeken ingezet. Stigas heeft zelf in het totaal 70 AD-onderzoeken uitgevoerd: 67 AD-onderzoeken in opdracht van Sazas en 3 voor Grip op Verzuim. Het aantal ingezette AD-onderzoeken sluit aan op de instroom in het tweede ziektejaar.

5.3 Spoor 2 trajecten

Werkgevers hebben een wettelijke re-integratieverplichting voor (potentieel) langdurig verzuimende en/of arbeidsgehandicapte werknemers. Werkgevers zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor de re-integratie van zieke werknemers in hun eigen onderneming. In het jaar 2019 zijn 197 spoor 2 trajecten opgestart, gericht op bemiddeling naar een andere werkgever. Hiervan zijn 18 trajecten door onze eigen re-integratieadviseurs uitgevoerd.

6. MARKETING EN COMMUNICATIE

6.1 Websites

In 2019 zijn we verder gegaan met de doorontwikkeling van de huidige websites. De website stigas.nl is de belangrijkste website waarop de arbocatalogus en alle campagnes te vinden zijn.

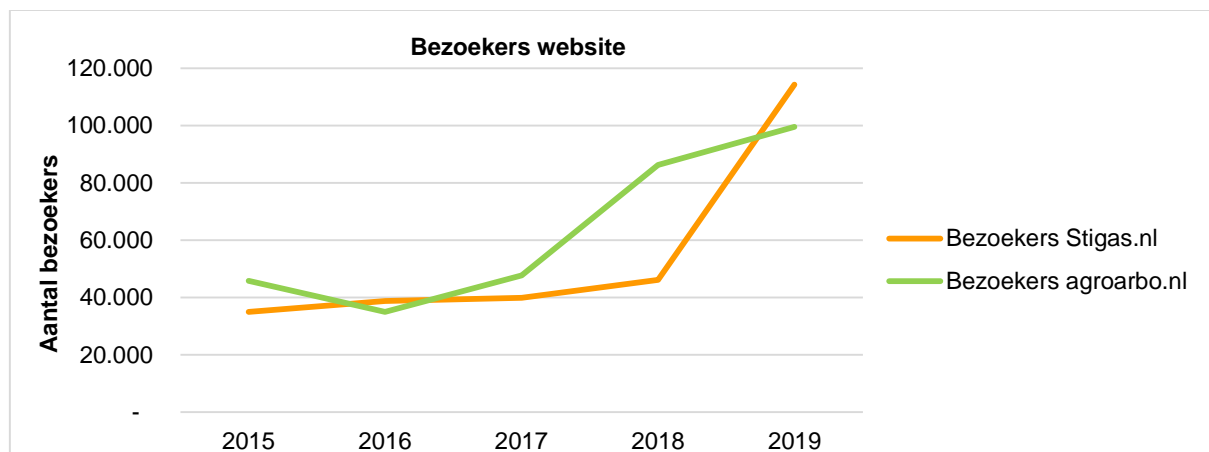
De doelen van de doorontwikkeling van de websites zijn:

- Vergroten van het bereik van ondernemers en werknemers
- Duidelijk neerzetten wie Stigas is, wat Stigas doet en wie haar stakeholders zijn.
- Meer bekendheid geven aan Stigas.
- Betere online service kunnen bieden zoals de digitale RIE
- Weten wie onze bezoekers zijn.

Het beheer van de stigas.nl ligt geheel bij Stigas. De website wordt goed bezocht. Naast de verschillende pagina's over Stigas zijn de meest bezochte rubrieken:

1. Homepage
2. Eikenprocessie rups
3. Risico-inventarisatie en -evaluatie
4. Diensten
5. Contact
6. Teken/tbe
7. Campagne Pak stof aan

Figuur 7: Ontwikkeling van de bezoekersaantallen op de websites

6.2 Digitale nieuwsbrief

In 2019 is de digitale nieuwsbrief 18 maal verschenen, waarvan 6 specials:

1. Uitnodiging bijeenkomst vitale bedrijven hebben de toekomst (9-1)
2. Kloosterman wint Stigas Gezond & Vitaal werken prijs (7-2)
3. Aankondiging WAM 4.0 (6-6)
4. Nominatie Stigas ESF award (30-10)
5. Week van de werkstress (8-11)
6. Kerstgroet (19-12)

De nieuwsbrief biedt actuele en praktische onderwerpen voor ondernemers en werknemers in alle sectoren. De artikelen in de nieuwsbrief staan ook op de website stigas.nl. Lezers van de artikelen komen automatisch op stigas.nl terecht. Zodoende trekken we meer bezoekers naar de website en roepen we op om daadwerkelijk actie te ondernemen, zoals een voor de bezoeker relevante dienst afnemen. De nieuwsbrief wordt zeer goed ontvangen. Het aantal abonnees voor de nieuwsbrief is het afgelopen jaar gestegen van 9.400 abonnees in 2018 naar 10.152, eind 2019.

De Stigas nieuwsbrief wordt gemiddeld door 26,3% (was ook 26,3% in 2018) van de abonnees geopend, ten

opzichte van 25,6% gemiddeld van nieuwsbrieven in de agri en foodsector. Het aantal malen dat geklikt wordt op online links die verwijzen naar onderwerpen op stigas.nl, ligt met 3,5% (3,3% in 2018) hoger dan het gemiddelde van 2,1% in de agri en foodsector. Daarmee is de digitale nieuwsbrief een belangrijk communicatiemiddel voor Stigas.

6.3 Sector specifieke communicatie

In overleg met de sectororganisaties wordt bepaald over welke onderwerpen wordt gecommuniceerd en wordt een gezamenlijke communicatiekalender opgesteld. Stigas schrijft de artikelen of levert input voor ideeën aan. Door het gezamenlijk delen van deze artikelen, de sectororganisaties samen met Stigas, wordt de boodschap versterkt. De betreffende sectorspecialist is betrokken bij de communicatie overleggen.

7. ORGANISATIE

7.1 Bestuur

Vanaf medio 2015 heeft Stigas een zelfstandige uitvoeringsorganisatie, waarvan sociale partners, in de rol van bestuur van de Stichting Gezondheidszorg Agrarische Sectoren eigenaar zijn. Voor de uitvoering van de medische activiteiten en de verzuimbegeleiding werkt Stigas onder andere nauw samen met Zorg van de Zaak. Onder meer wordt een vast dedicated team van bedrijfsartsen en re-integratieadviseurs ingezet van Zorg van de Zaak.

Het afgelopen jaar is het bestuur van Stigas zes keer bij elkaar geweest, vijf keer ten behoeve van een reguliere vergadering en één keer ten behoeve van een heisessie. De samenstelling van het bestuur ultimo 2019:

Leden:

LTO Nederland

Wim van den Boomen (werkgeversvoorzitter)

Peter Loef

Plaatsvervangende leden:

CUMELA Nederland

Sander van Meer

Branchevereniging VHG

Ingrid Sangers

Egbert Roozen

FNV

Jeroen Brandenburg (werknemersvoorzitter)

Brenda de Jong

CNV Vakmensen

Jeroen Warnaar

Jaap Bosma

Adviseur Colland Bestuursbureau

Christ Essens

Directie/secretariaat

Math Creemers

Corrie Gerritse

7.2 Organisatiestructuur

Stigas voert collectief gefinancierde en aanvullende dienstverlening uit. Voor een zo transparant mogelijke scheiding tussen geldstromen vindt de uitvoering van de dienstverlening vanuit twee BV's plaats, te weten Stigas Services BV en Stigas Agrarisch Preventief BV. De uitvoering van de collectief gefinancierde of gelieerde dienstverlening vindt vanuit Stigas Agrarisch Preventief BV plaats, alle aanvullende dienstverlening vanuit Stigas Services BV. Het personeel is volledig in Stigas Services BV ondergebracht en wordt naar behoefte ingezet voor de uitvoering van de collectief gefinancierde activiteiten. Volgend schema laat een en ander zien:

Zoals al eerder aangegeven zijn de activiteiten van Stigas te onderscheiden in drie aandachtsgebieden, te weten:

- Kennis- en regiefunctie
- Adviesdiensten in het kader van preventie en duurzame inzetbaarheid
- Verzuimbegeleiding.

De dienstverlening wordt aangestuurd en gecoördineerd vanuit de landelijke **staf**, die in Woerden gehuisvest is. In de staf van Stigas zijn de volgende disciplines vertegenwoordigd: medisch adviseur, arbeidsdeskundig adviseur, arbeidshygiënisch adviseur, veiligheidskundige, arbeid- en organisatie deskundige, gezondheidsonderzoeker, communicatieadviseur en interventieadviseur.

Overige activiteiten zijn:

- Kennis- en regiefunctie.
- Aansturing Stigas organisatie, inclusief de betrokken professionals van Zorg van de Zaak.
- Volgen van wettelijke ontwikkelingen en het vertalen naar voorlichting en/of dienstverlening
- Opstellen en uitvoering van sector-activiteitenplannen.
- Verzorgen van voorlichtingen voor leden van bestuurlijke en daaraan gelieerde organisaties.
- Analyses en (trend)rapportages op (deel)sectorniveau op het gebied van veilig, gezond en vitaal werken
- Ondersteuning sociale partners bij inhoudelijke en/of politieke besluitvorming.
- Ontwikkeling en onderhoud op sector toegesneden diensten, zoals de RIE, arbocatalogus, mijnomgeving, bedrijfsscan inzetbaarheid.
- Onderhoud website(s), verzorgen digitale nieuwsbrief en social media enz
- Op sectorniveau entameren en uitvoeren van onderzoeken naar oorzaken van gezondheids- en veiligheidsrisico's en de vertaling naar sectoroplossingen.
- Het verkennen en effectueren van subsidiemogelijkheden.

In Woerden zijn ook gehuisvest:

- De **servicedesk**, verantwoordelijk voor de centrale helpdesk- en loketfunctie voor alle inhoudelijke vragen over arbeidsomstandigheden, wetgeving en adviesdiensten van Stigas;
- De **verzuimdesk**, verantwoordelijk voor de eerste intake van verzuimende werknemers en de operationele planning van de verzuimbegeleiding.

Last but not least zijn de **preventieadviseurs** landelijk gespreid werkzaam. Zij zijn grotendeels verantwoordelijk voor de uitvoering van adviesdiensten (bijvoorbeeld de RIE, werkplekonderzoek of voorlichting). De preventieadviseurs staan in contact met de dedicated opgestelde artsen en re-integratieadviseurs die vanuit Zorg van de Zaak zijn gedetacheerd. Uitgangspunt is dat de preventieadviseurs, re-integratieadviseurs en sectorartsen zoveel mogelijk met elkaar samenwerken in een klantteam.

7.3 Stigas gecertificeerd

Stigas is vanaf 2014 gecertificeerd voor ISO 9001:2015 en Dienstverlening Arbodiensten. Aanleiding was de behoefte om op deze wijze de bescherming van privacygevoelige informatie aantoonbaar beter te regelen en de kwaliteit van de dienstverlening voortdurend te verbeteren. Als gecertificeerde arbodienstverlener kan Stigas daarnaast ook bedrijven en hun medewerkers volledig ondersteunen in hun behoeften en wettelijke verplichtingen als het gaat om duurzame inzetbaarheid en arbodienstverlening. In 2019 is Stigas zonder non-conformities door de audit gekomen.

BIJLAGE 1. Samenstelling klankbordgroepen 31-12-2019

Klankbordgroep Hoveniers en Groenvoorzieners

Naam	Namens	Opmerkingen
Carla Polling	VHG	
Ingrid Sangers	VHG	
René Lorscheijd	VHG	
Henk van Scherpenzeel	VHG	
Marjolein Dubbelaar	FNV	
John Hekkink	FNV	
Gerard Hendriks	FNV	
Rudie Alberts	FNV	
Sjoek van der Maarl	Stigas	
Peter Tamsma	Stigas	

Klankbordgroep Mechanisch Loonwerk

Naam	Namens	Opmerkingen
C. van Zoest-Meester	CUMELA Nederland	
Ad Karelse	CUMELA Nederland	
Klaas Nagtegaal	CUMELA Nederland	
Ad Karelse	CUMELA Nederland	
Jochum Sijtsma	FNV	
Brenda de Jong	FNV	
Rene van der Steen	Vakvereniging HZC	
Peter Bredius	Stigas	

Klankbordgroep Dierhouderij

Naam	Namens	Opmerkingen
Jan Houdijk	LTO graasdieren/schape	
Robert van Almkerk	FNRS paardenhouderij	
Matthijs Maat	LTO paardenhouderij	
Lianne Kuijsten – De Rond	POV varkenshouderij	
Wilco Brouwer de Koning	LTO Melkveehouderij	
Theo Coumans	LTO pluimvee	
Brenda de Jong	FNV	In 2019 opvolger van Henk Onstwedder
A. Butijn	LTO pluimvee	Agendalid
Henk Boelrijk	POV en LTO	Agendalid
Ger Meuwissen	Stigas	
Peter Tamsma	Stigas	
Kees van Schanke	Stigas	
Wim Klaucke	Stigas	
Ton Joosten	Stigas	

Klankbordgroep Glastuinbouw

Naam	Namens	Opmerkingen
Peter Loef	LTO Noord Glaskracht	
Eric Goos	LTO Noord Glaskracht	
Leendert de Jong	LTO Noord Glaskracht	
Henk Onstwedder	FNV	
Albert van der Burg	Stigas	

Klankbordgroep Bos en Natuur

Naam	Namens	Opmerkingen
André Effting	FNV	
Brenda de Jong	FNV	
Jacqueline Kraan	CNV Vakmensen	
Jan Polman	IPC Groene Ruimte	
Henk Jan Jeurink	AVIH	
Wilma Roelfsema / Marlies Metsemakers	Staatsbosbeheer	
Mirjam Lammertink	Geldersch Landschap	
Mirjam de Groot	Stigas	
Menn Niesing	Staatsbosbeheer	
Alicia van der Grift	AVIH	

Klankbordgroep Open Teelten

Naam	Namens	Opmerkingen
Pieter Evenhuis	LTO Akkerbouw	
John Stemkes	LTO Vollegrond	
Antonio van Beek	LTO Vollegrond	
Anneke van Dijk	LTO	Agendalid
Mark André de La Porte	NFO	Gestopt in 2019
René Simons	NFO	Gestart in 2019
Herman Bus	NFO	
Jan van Leeuwen	LTO Boomteelt	Nieuwe voorzitter
Alfons Zwetsloot	Anthos	Agendalid
Hans de Wit	KAVB	
Marcelle Bense	FNV	Gestopt in 2019
Leo van Beekum	FNV	Gestart in 2019
Brenda de Jong	FNV	
Henry Stroek	CNV Vakmensen	
Marcel van Diepen	Stigas	
Marieke van Esveld	Stigas	
Peter Tamsma	Stigas	

BIJLAGE 2: Dodelijke ongevallen in 2019

1.	18 februari Stompetoren	4 jaar Man	Akkerbouw – vollegrondsteelt Gezinslid	Jongetje overleden bij ongeval met hefruck in Stompetoren
2.	1 mei Nieuwe Pekela	58 jaar Man	Melkveehouderij Ondernemer	Man komt onder kunstmestsilo
3.	24 mei Maren-Kessel	19 jaar Man	Melkveehouderij Gezinslid	Man komt om in grashakselaar
4.	19 juni Naaldwijk	27 jaar man	Hoveniers en groenvoorziening Werknemer	Man wordt aangereden tijdens onkruidbranden en overlijdt later in ziekenhuis
5.	11 september Appingedam	88 jaar Man	Akkerbouw – vollegrondsteelt	Man komt om in silo
6.	18 september Ternaard	42 jaar Man	Akkerbouw – vollegrondsteelt Werknemer	Man komt om bij aardappelrooien
7.	23 september Kruisland	80 jaar Man	Akkerbouw – vollegrondsteelt Gezinslid	Man wordt overreden bij maïsoogst
8.	31 december Scherpenisse	? Man	Akkerbouw – vollegrondsteelt Ondernemer	Man raakt bekneld tussen hefruck en trekker

DODELIJKE ONGEVALLLEN MET 'DERDEN' OF DOOR DERDEN

1.	28 februari 't Goy	22 jaar Man	Koelbedrijf Werknemer	Monteur kruipt door inspectieluik in ULO-cel en is overleden
----	-----------------------	----------------	--------------------------	--

PRIVÉONGEVALLLEN

1.	4 augustus Heesch	73 jaar Man	Dierenarts Particulier	Steigerend paard valt en de ruiter komt eronder terecht.
----	----------------------	----------------	---------------------------	--

PM

1.	14 januari Weerselo	54 jaar Man	SW-bedrijf Werknemer	Man wordt uit bak hoogwerker geslingerd.
2.	6 augustus Anna Paulowna	25 jaar Man	Dierentuin Werknemer	Man komt bij maaiwerkzaamheden onder kantelende zitmaaier terecht

Ondernemer: 2
 Werknemers: 2
 Gezinsleden: 3   waarvan 1 kinderen
 Derden:
 Onbekend:

BIJLAGE 3: Overzicht preventieadviseur en hun specialismen

Adviseur	Specialisme	Regio
Adri van Kooten	Akkerbouw, Bos en natuur, Melkveehouderij	Groningen
Peter Bredius	Akkerbouw en vollegrondsgroententeelt, Mechanisch Loonwerk, Machineveiligheid en geregistreerd Hoger Veiligheidskundige	Breda
Albert van der Burg	Glastuinbouw, Arbeidsdeskundige, EUREP/GAP	Westland
Diana Voorneveld	Machineveiligheid, BHV	Woerden
Marcel van Diepen	Bloembollen, witloftrekkerijen, BHV	Alkmaar
Marieke van Esveld	Fruitteelt, fysieke belasting, kinderen	Arnhem
Marieke Esmeijer	Geregistreerd arbeidshygiënist	
Mirjam de Groot	Bos en natuur, Geitenhouderij, ziekte van Lyme, kinderen	Amersfoort
Olaf Kuijk	Fysieke belasting	Amsterdam
Ton Joosten	Paddenstoelenteelt, Aspergeteelt, BHV	Venlo
Wim Klaucke	Akkerbouw, Middelbaar Veiligheidskundige, BHV	Groningen
Henry Kok	Fruitteelt, Middelbaar Veiligheidskundige	Arnhem/Enschede
Sjoek van der Maarl	Hoveniers en groenvoorziening, Mechanisch loonwerk, Hoger Veiligheidskundige	Haarlem
Ger Meuwissen	Varkens- en pluimveehouderijen, Middelbaar Veiligheidskundige, ARIE	Eindhoven
Kees van Schanke	Paardenhouderijen, maneges, Middelbaar Veiligheidskundige	Rotterdam
Iris Voorbergen	Boomteelt en vaste plantenteelt	Utrecht